

Het Zaans Symfonie Orkest, voortgekomen uit de Toonkunstraditie, kan bogen op een lange geschiedenis. In 1829, in de

hoogtijdagen van de vaderlandse Romantiek, werd de Maatschappij tot bevordering van de Toonkunst opgericht. Deze had als doel het toen nog grote koninkrijk Holland meer muzikaal aanzien in Europa te geven. Ze organiseerde onder meer muziekfeesten, stimuleerde in plaatselijke afdelingen de koorzang, promootte het muzikale onderricht en werkte daardoor mee aan de verhoging van de muzikale standaard van de steeds professioneler wordende symfonieorkesten. Sommige plaatselijke afdelingen stichtten muziekscholen; die in Amsterdam zelfs een eigen conservatorium.

De Toonkunstaffdeling voor Zaandam en omstreken werd eigenlijk pas laat opgericht en wel op 20 juni 1924, als koorvereniging. Het ZSO bestaat dus al ruim tachtig jaar. Wie de eerste dirigent was, is niet meer te vinden. Wel is bekend dat F.J.

Sicking het koor leidde van 1933 tot eind jaren vijftig. Onder zijn leiding genoten de jaarlijkse uitvoeringen van Bachs Matthäus Passion een bekendheid die tot buiten de Zaanstreek reikte.

Als aparte vereniging bestond sinds 1920 de Zaanse Orkestvereniging, die vanaf 1930 onder leiding stond van Piet van Mever, die ook dirigent was van het voornamelijk uit werkloze beroepsmusici bestaande Zaanse Kamerorkest. Bij de hierboven genoemde uitvoeringen van de Matthäus verzorgde deze Zaanse Orkestvereniging de instrumentale begeleiding. In 1937 ontstond er in dit gezelschap een flinke ruzie, waarna een deel van de leden zich afscheidde. Na de Tweede Wereldoorlog hebben beide splinters elkaar weer gevonden en zijn zij gezamenlijk verdergegaan als de orkestafdeling van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst, afdeling Zaandam en omstreken.

Het koor, waar ooit alles mee begon, werd in 1976 opgeheven

door een gebrek aan herenleden. De orkestafdeling bestaat nog steeds, al is de aanduiding 'Toonkunst' een aantal jaren geleden uit de naam geschrapt. Jammer is wel dat het aantal spelende leden gestaag vermindert, mede veroorzaakt door een ontbreken van aanwas van een jongere generatie.

Was het tot nu toe zo dat in elke spelersgroep nog voldoende mensen waren om elke dinsdagavond met plezier te kunnen repeteren, nu begint het gevaar van onderbezetting steeds dreigender vormen aan te nemen.

Een ander probleem is meer van financiële aard. De gemeente Zaanstad heeft aangekondigd dat de o zo noodzakelijke subsidie binnen afzienbare tijd zal worden stopgezet. Gelukkig heeft het ZSO in cacao producent ADM een sponsor gevonden die de derving van de gemeentelijke geldstroom gedeeltelijk goedmaakt.

RAW Management & Consultancy
Drs. R.A. Wezelenburg RA

Triangelhof 160
1544 WZ Zaandijk
Mobiel 06-15062599
Telefoon 075-6283177
E-mail roelandwezelenburg@hetnet.nl

Ward Assmann (1969) begon met muzieklessen aan de muziekschool in Nijmegen. Na zijn middelbare school ging hij naar het Utrechts Conservatorium waar hij in 1992 afstudeerde. In 1988 behaalde hij de eerste prijs op het concours van de Stichting Jong Muziektalent Nederland. Met het Utrechts Hoornkwartet behaalde hij in 1999

in het Oostenrijkse Gmünd de eerste plaats op het internationale concours voor hoornkwartet en koperkwintet.

Ward heeft bij diverse leraren les gehad, onder meer van Günter Högner van de Wiener Philharmoniker, van Andrew Joy die speelde in het orkest van de Westdeutsche Rundfunk in Keulen en van Brian Pollard, de solo-fagottist van het Koninklijk Concertgebouw Orkest.

Naast het spelen op de moderne ventielhoorn bespeelt Ward Assmann sinds kort ook natuurhoorn.

In maart 1989 werd Ward Assmann aangenomen als hoornist bij het Brabants Orkest en vanaf augustus 1996 is hij eerste hoornist bij het Noordhollands Philharmonisch Orkest, dat nu is gefuseerd met het vroegere Balletorkest tot Holland Symfonia.

Lid associatie van wijndocenten
jj allanstraat 53
1551 ra westzaan
t. 0756122811
f. 0756122812
info@ribouvin.nl
www.ribouvin.nl

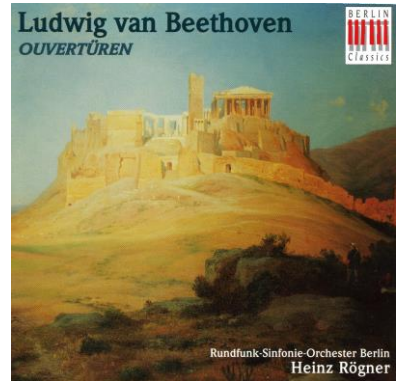
Coen van 't Hof is van huis uit trombonist. Hij studeerde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en na voltooiing van zijn opleiding bekwaamde hij zich verder op dat instrument bij Roger Bobo en Joseph Alessi in New York. Als solist verwierf hij een internationale reputatie in zowel het traditionele als het eigentijdse repertoire. Zo trad hij op met diverse orkesten en ensembles in de Verenigde Staten,

Japan en Korea. In oktober 1998 was Coen van 't Hof uitgenodigd als 'Emerging Artist' tijdens de Swiss Brass Week in het Zwisterse Leukerbad. Bij De Nederlandse Opera soleerde Coen in Alexander Kneiffel's Alice in Wonderland. Vorig jaar speelde hij de Oraison Funèbre van Hector Berlioz op het Valery Gergiev Festival In Rotterdam.

Sinds enkele jaren is Coen van 't Hof ook als dirigent zeer actief. Naast enkele gastdirecties aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag en bij Het ASKO-ensemble dirigeert hij nu een aantal ensembles, waaronder de Brassband Haarlem. Sinds september 2004 is hij als vaste dirigent verbonden aan het Zaans Symfonie Orkest. In die korte periode heeft hij het orkest uitstekend naar zijn hand weten te zetten en de onderscheidende leden heel wat geleerd.

Prometheus is een bekend figuur uit de Griekse mythologie. Hij was de slimste onder de Titanen, de reuzenfamilie, waartoe ook Zeus behoorde. Prometheus en Zeus waren neven en konden elkaar niet luchten of zien. Waar de andere Titanen er het liefst met de botte bijl op los hakten, gebruikte Prometheus list als wapen. Zo stopte hij eens het vlees van offerdieren in een rundermaag en smeerde hij een fikse vetlaag om de uitgebeende botten. Daarna liet hij Zeus kiezen aan welk offer hij de voorkeur gaf. Toen neef Zeus de als surprise ingepakte botten koos zag men daarin een vingerwijzing dat de mensen van de dieren het vlees mochten gebruiken en dat de goden wel genoeg namen met het afval. Zeus voelde zich echter voor de gek gehouden en ondernam een tegenactie. Hij zorgde ervoor dat de mens geen vuur meer kon maken en daardoor ook geen smakelijke vleesgerechten meer kon bereiden. Maar ook geen brood of potten kon bakken of ijzer smeden. Prometheus wist echter listig een smeulend vuurtje in een rietstengel te verstopten en mee naar de aarde te smokkelen. Toen Zeus merkte dat hij weer gefopt was, nam hij op verschrikkelijke

LOERAKKER
VIOOLBOUWERS SINDS 1936

Lid van de Nederlandse Groep van Vioolmakers

nieuwbouw - reparatie - restauratie
in- en verkoop van strijkinstrumenten
alle toebehoren - verhuur

Schagchelstraat 16 zw. 2011 HX Haarlem
Telefoon 023 - 532 28 37

geopend: dinsdag t/m vrijdag 12.00-17.00 zaterdag 10.00-16.00 uur

A detailed black and white illustration of a violin, shown from a three-quarter front view. The violin is positioned on the right side of the advertisement, within the same decorative frame as the text.

wijze wraak. Hij liet Prometheus door de huissmid Hephaestus aan een rots in de Kaukasus ketenen en hij stuurde dagelijks een adelaar op hem af die de steeds weer aangroeiende lever uit zijn buik pikte. Het was uiteindelijk Heracles die de vogel doodde en Prometheus bevrijdde. Zeus vond het toen ook wel welletjes en stond toe dat Prometheus ook op de Olympus kwam wonen. Door zijn belangwekkende daden wordt Prometheus in de Griekse mythen vaak afgeschilderd als de weldoener van de mensheid, als de held die het immers waagde de strijd met Zeus aan te gaan om aan zijn eigen schepping, de mens welvaart te brengen. In Athene beschouwden de handwerkslieden, vooral de pottenbakkers, hem als hun beschermer. In een jaarlijkse processie voerden zij te zijner ere brandende fakkels door de stad.

*Het lijden van Prometheus
Op het schilderij Het lijden van
Prometheus heeft Gustave Moreau
de titaan Prometheus afgebeeld die,
als straf voor het brengen van het
vuur van de hemel naar de aarde,
aan de Kaukasus werd vastgeketend,
waar een gier hem de steeds weer
aangroeiende lever uitpikte.*

Ook in verhalen en andere kunstuitingen komt Prometheus regelmatig voor. Sinds de Griekse treurspeldichter Aeschylus een trilogie aan hem wijdde –waarvan overigens slechts het tweede deel, *Prometheus geboeid*, bewaard is gebleven– werd Prometheus vooral een tragische figuur. In de latere wereldliteratuur is hij langzaamaan het symbool voor het mensdom geworden. Zijn streven en lijden is immers exemplarisch voor wat ieder mens onderneemt en ondergaat.

Ook in de muziek maakte Prometheus zijn opwachting. In de winter van 1800, na het voltooien van zijn eerste symfonie, schreef de jonge en nog enthousiaste Beethoven een volgend groot orkestwerk: de balletmuziek bij 'Die geschöpfe des Prometheus'. Van dat grote stuk wordt tegenwoordig eigenlijk alleen nog maar de ouverture gespeeld. Dit gedeelte, in C-dur, opent met een gedragen, langzame inleiding en gaat dan over in een levendig allegro waarin het thema van het ballet wordt aangekondigd.

Het verhaal dat Beethoven volgt, vertelt over de mensheid die wordt gezien als een schepping van Prometheus. Hij boetseerde haar gestalte uit klei en blies haar leven in met het uit de hemel gestolen vuur. Omdat hij al gauw in de gaten kreeg dat zijn schepselen niet beschikten over een noodzakelijke dosis gezond verstand, besloot hij aanvankelijk hen te vernietigen. Door onduidelijke krachten gedreven bracht hij hen echter ijlings naar de Parnassus –in de Griekse mythologie de plaats waar Apollo resideerde- waar hij zijn schepselen in aanraking bracht met de kunst. Zij bleken al snel goede leerlingen te zijn die zich ontvankelijk toonden voor alle vormen van beschaving.

De ouverture die u vanmiddag hoort kan worden gezien als een introductie of korte samenvatting van de gebeurtenissen die het ballet verbeeldt. Het begint met een paar heftige Beethoven-akkoorden en vervolgt dan met een langzaam gedeelte dat de

verschijning van Prometheus symboliseert. Daarna gaat het plotseling over in een snel gedeelte dat je kunt zien als de reis naar de Parnassus. Het hele stuk is in wezen de muzikale verbeelding van de ontwikkelingsgang van de mens van een amorf schepsel dat zich ontwikkelt tot een wezen met oog en oor

voor het mooie. Een typische gedachte die past in het denken van de Verlichting.

Het stuk behoort tot de zogenoemde eerste periode van Beethoven. Die duurde tot ongeveer 1802 en hij paste zich toen erg aan aan wat in die tijd door het publiek mooi gevonden werd. Te denken valt in dezen aan de muziek van Haydn. Hij was nog erg op zoek naar 'een eigen geluid', maar de echte Beethoven staat toch al op.

**Storingdienst
24 uur
075 - 6149194**

Industrie • Utiliteit • Bouw • Particulieren

Isolekto B.V.
Laan der Vrijheid 23
1501 ZB Zaandam
Tel. 075 6149194
Fax. 075 6149193
info@isolekto.nl

Thuis in elektrotechnische installaties

Industriële, farmaceutische en chemische installaties, productiebedrijven, winkels, kantoren, vakantiewoningen, standbouw en **particulieren**.

Of het nu gaat om fabrieksuitbreiding of het ophangen van woonkamerlampen, een zonnescherm, tuinverlichting of een extra groep er bij plaatsen wij willen u helpen.

- *Elektrotechnisch installatiewerk*
- *Inspectie en onderhoud van machines*
- *Kasten / paneelbouw*
- *Renovatie en opschoonwerk*
- *Schotelantennetechniek*
- *Amusementshal service/onderhoud*
- *Meet en regeltechniek*
- *Archivering van technische doc.*
- *Elektrotechnisch tekenwerk*
- *NEN 3140 keuringen*
- *Service en advies*
- *Automatisering*
- *Beveiliging*
- *Hydroliek / pneumatiek*
- *(openbare) verlichting*
- *Woningbouw renovatie*
- *Storingdienst*

Lid van
UNETO-VNI

Toen Mozart in het begin van de tachtiger jaren van de achttiende eeuw een aantal werken voor hoorn componeerde, moet hij voortdurend aan zijn Weense kaasboer gedacht hebben. Zijn hoornconcerten en ook een paar kwintetten zijn namelijk speciaal geschreven voor Joseph

Leutgeb. Mozart kende hem al van zijn tijd in Salzburg, waar hij bijvoorbeeld wel eens speelde in het orkest van de aartsbisschop. Probleem was wel dat er weinig werk was voor hoornisten, iets wat gold voor blazers in het algemeen, vandaar dat zij vaak semiprofs of amateurs waren. Daar kwam nog bij dat hoornisten veel minder (muzikaal) aanzien hadden dan bijvoorbeeld klarinetten of fagottisten.

Hoe het precies gegaan is, weten we niet. Feit is dat Leutgeb de jonge Mozart is nagereisd naar Wenen, naar sommigen beweren op kosten van vader Leopold Mozart. Het zou kunnen, want de jonge Wolfgang had zich na een tumultueuze bliksemcarrière die hem langs alle Europese hoven had gevoerd, tegen de zin van zijn vader als ongebonden kunstenaar in Wenen gevestigd. Misschien heeft vader wel aan huisvriend Leutgeb gevraagd een oogje in het zeil te houden. Laatstgenoemde vestigde zich wellicht ‘under cover’ in de muzikale wereldhoofdstad als kaashandelaar, maar hij had ook zijn hoorn meegenomen en daar speelde hij vaak op. Hij moet een briljante vertolker op dat instrument zijn geweest. In de Oostenrijkse hoofdstad ontwikkelde zich een speciale band tussen de kaasboer en de componist. Al is dit op zich ook weer niet zo bijzonder, want het is bekend dat Mozart vriendschappelijke betrekkingen onderhield met veel andere, virtuoze instrumentisten, vooral blazers. Veel stukken voor solo-blaasinstrumenten, met name voor klarinet en hobo, schreef hij voor een speciale vertolker, die

hij zo de gelegenheid bood te schitteren, zij het dat deze composities in zijn tijd meer als entertainment werden gezien. De wijze waarop Mozart met name het blaasinstrument op de voorgrond plaatste in een zelfstandige dialoog met het hele orkest was nieuw en ongehoord. Zijn pionierswerk heeft wel de weg geplaveid voor latere componisten die veelvuldig concerten schreven.

Toch was er iets eigenaardigs met de ‘vriendschap’ tussen Wolfgang en Joseph en dat kwam niet alleen door het leeftijdsverschil van bijna 25 jaar. Wolfgang had er gewoon veel lol in om de wat botte, weinig geciviliseerde instrumentalist voor schut te zetten. Bewijzen daarvan zijn te vinden in het oorspronkelijke handschrift van de ook voor hem geschreven hoornkwintetten. In Mozarts handschrift staan daar in de marge wat grappen bijgeschreven.

Mozart schreef in totaal vijf composities voor de hoorn als solo-instrument: drie concerten en een eerste deel van een vierde, alsmede een rondo dat hij in een schets heeft nagelaten en op basis daarvan door Franz Süssmayr is uitgewerkt. Ze werden speciaal geschreven voor de natuurhoorn, het instrument waar ook de solist van vanmiddag zich de laatste tijd op toelegt. Hij zal in dit concert overigens spelen op een ventielhoorn, zo genoemd naar de technische uitvinding die pas vijftig jaar na Mozarts dood werd gedaan. Op de natuurhoorn was het slechts mogelijk de zogenaamde natuurtonen voort te brengen. De hoorns in de tijd van Mozart werden in verschillende stemmingen gebouwd. Een stemming die overigens door gebruik te maken van een ‘beugel’ snel kon worden gewijzigd. Door het uitvoeren van een aantal kunstgrepen kon een instrumentalist die tonenreeks wat uitbreiden. Leutgeb moet in staat zijn geweest deze kunstmatige tonen te produceren.

Het concert voor hoorn en orkest in Es is geschreven in mei 1783 en omvat drie delen. Net als de beide andere concerten heeft het een afsluitend deel, een rondo, in 6/8 maat. Volgens kenners wijst dit in de richting van de ‘chasse’. En ze hebben gelijk, want dit deel roept erg veel associaties op met jachtmuziek.

R. Schumann.

De voorjaarsymfonie van Robert Schumann dateert van 1841 en is een werk van een jonge hemelbestormer wie het leven toelachte. Na een mislukte rechtenstudie had hij zich gestort op de pianostudie. Hij kreeg weliswaar ruzie met zijn leraar, Friedrich Wieck, en hij had door zijn eigenzinnigheid een blijvende

blesure aan zijn rechterhand opgelopen, maar dat dwong hem nou juist in de richting van het componeren. En daar bleek hij een genie in te zijn, een typische romanticus die zich weinig aantrok van bestaande regels en voor zichzelf een fikse vrijheid opeiste. Ook wierp hij zich op als een kritisch begeleider van de Duitse muziek: zijn kritieken werden alom geroemd. Het bracht hem zoveel erkenning dat de universiteit van Jena hem in 1840 wegens zijn verdiensten op het terrein van cultuurpolitiek en muziekkritiek een eredoctoraat toekende. Robert Schumann was toen net dertig. In datzelfde jaar trouwde hij Clara Wieck nadat haar vader, zijn pianoleraar met wie hij ruzie had gemaakt, zich jarenlang tegen deze verbintenis had verzet. Zij was een begaafd pianiste, hij was gek op haar en zij bewonderde hem zeer. In deze gelukkige periode componeerde hij zijn vierdelige eerste symfonie. De delen gaf hij aanvankelijk de volgende benamingen: 'Frühlingsbeginn', 'Abend', 'Frohe Gesellen' en 'Voller Frühling'. Symbolischer kan het bijna niet: alles ademt de zin in het leven. In elk deel klinkt datzelfde gevoel, verbeeld in terugkerende wijzen en ritmes. Hij gaf ooit aan een bevriende dirigent het advies dat hij moest proberen de musici te inspireren door hen het verlangen naar de ontluikende natuur voor te houden. In het intro heeft hij geprobeerd een soort wekker te verbeelden die de natuur wakker schudt. In wat direct volgt kun je de suggestie van het ontbottende groen herkennen om even later een vlinder te zien wegfladderen. In het direct aansluitende sprankelende Allegro zit alles wat de lente zo aangenaam maakt:

helderheid en vooral energie. Overal hoor je hetzelfde opwekkende thema.

Dat Schumann bovenal een romanticus is die beelden kan suggereren kunt u horen in het rustige tweede deel: echt het gevoel van een eerste lenteavond. Aan het eind daarvan introduceren de trombones een nieuw thema dat preludeert op het direct aansluitende, heftige Scherzo met twee contrasterende gedeeltes. Het laatste deel, oorspronkelijk ‘Voller Frühling’ genoemd verbeeldt het voorjaar in al zijn kracht: een magnifieke introductie die leidt naar een groots thema, maar ook met plotselinge scherpe contrasten waarin je de vlinders weer ziet fladderen.

Een prachtige symfonie, die Felix Mendelssohn op 31 maart 1841 voor het eerst in Leipzig dirigeerde. Hij was laaiend enthousiast en het inspireerde Schumann tot meer grote werken. Het leek allemaal zo mooi, maar iedereen weet dat het anders is gelopen. Maar dat is een ander verhaal.

Het eerstvolgende optreden van het Zaans Symfonie Orkest is in het kader van de cultuurmarkt. Op zondagmiddag 3 juli treedt het orkest op in dezelfde zaal als waar dit concert plaatsvindt.

Lees de aankondigingen in de media en op de site: www.zaansymfonie.nl

Leden van het Zaans Symfonie Orkest

Eerste viool: José Vosbergen-den Teuling, Anja Blekkenhorst – Stalknecht, Peter Krul, Agnes Leguit-Ingendoes, Roeland Wezelenburg

Tweede viool: Ellis Verreyt-Couteaux, Christine Knol, Klaaske Mulder - van der Ploeg, Mirella Pirskanon, Ton Roling, Marja Sinkeldam - Kramer

Altviool

Helga Bakker – Steketee, Marjo Finke

Cello: Sebastiaan van Halsema, Jeannine Groenheiden, Miep Lodder-Bax, Marie-José Muller, Herman Tromp

Contrabas: Hans Vorpahl

Fluit: Adri Boon, Jacco Verburgt

Hobo: Nelly Jongh

Klarinet: Louise Nieuwenhuys

Fagot: Adri Lodder, Fred van Draanen

Hoorn: Peter Andrea, Erna Kniestedt, Tim Knol

Pauken: Leida Zandstra

